

Klimatstrategi för Lerums kommun

Lerums kommun ska till år 2050 minska utsläpp av klimatgaser/växthusgaser så att kommunen bidrar till att den globala uppvärmningen kan begränsas till 2 grader Celsius.

Lerums kommuns vision är att till 2025 bli Sveriges ledande miljökommun.

Detta kräver kraftfulla åtgärder. För att klara denna utmaning har Lerums kommun antagit följande klimatstrategi:

- 1 Motivera och inspirera medborgare genom det livslånga lärandet till en klimatsmart livsstil
- 2 Ge barn och unga Sveriges bästa förutsättningar för att leva klimatsmart och miljövänligt
- 3 Minska klimatpåverkan från kommunens egna verksamheter
- 4 Minska fossila koldioxidutsläpp år 2020 till maximalt 1,5 ton per invånare och år
- 5 Anpassa samhället till och förbereda medborgarna på den klimatförändring som sker

Strategin förutsätter att kommunstyrelsen varje år rapporterar till kommunfullmäktige om måluppfyllelsen.

Revidering av klimatstrategin ska tas upp i kommunfullmäktige vartannat år.

Datum
2010-11-17

Klimatstrategi för Lerums kommun - fördjupning

Lerums kommuns klimatstrategi innebär att kommunen ska bidra till kunskapsuppbyggnad och kunskapsspridning, skapa förutsättningar för boende och verksamma i kommunen att göra klimatsmarta val. Strategin identifierar dessutom ett särskilt behov av att ge kommande generationer i Lerums kommun, de vars samhälle vi förvaltar, Sveriges bästa förutsättningar för att leva klimatsmart och miljövänligt.

Strategin innebär även att kommunens egna verksamheter på sikt inte ska bidra med några nettoutsläpp av växthusgaser samt att de ska hantera konsekvenserna av den klimatförändring som blir en följd av en 2-gradig global temperaturökning.

För var och en av de fem punkterna i strategin redovisas i det följande en kort bakgrund.

1. Motivera och inspirera medborgare genom det livslånga lärandet till en klimatsmart livsstil

Det är viktigt att kommunen skapar förutsättningar för medborgare att kunna leva på ett sätt som minskar den negativa klimatpåverkan. En livsstilsförändring är nödvändig för att uppnå målet att bidra till att den globala uppvärmningen kan begränsas till 2 grader Celsius.

Kommunen behöver bidra till att kunskapen om vilken miljö- och klimatpåverkan olika beslut och beteenden har ökar bland Lerums medborgare. Kunskap är en förutsättning för att kunna göra medvetna val om att reducera utsläppen av klimatgaser/växthusgaser.

Genom det livslånga lärandet kan livsstils- och konsumtionsfrågor diskuteras och ständigt aktualiseras.

Vad som måste ändras, och vad som måste utvecklas, går inte enkelt att säga. Här fodras ett bra och konstruktivt samtal med invånarna. De som bor och vistas i kommunen måste på ett effektivt sätt kunna ge sin bild av vad som behövs för att det ska vara lätt att leva klimatsmart i Lerums kommun.

2. Ge barn och unga Sveriges bästa förutsättningar för att leva klimatsmart och miljövänligt

Det är särskilt viktigt att kommunen skapar förutsättningar för barn och unga att kunna leva på ett sätt som minskar den negativa klimatpåverkan.

Barn och unga i Lerums kommun ges Sveriges bästa förutsättningar för att leva klimatsmart och miljövänligt. Detta ökar kommunens möjligheter att bidra till att den globala uppvärmningen kan begränsas till 2 grader.

Genom skola, utbildning, föreningsliv med mera finns det möjligheter för Lerums kommun att ge kommande generationer Sveriges bästa förutsättningar för att leva klimatsmart och miljövänligt.

Datum
2010-11-17

En riktlinje för Lerums kommun kan vara att göra som den guatemalanske poeten Otto René Castillo har formulerat:

*Du måste se med deras ögon
som ännu inte är födda.*

3. Minska klimatpåverkan från kommunens egna verksamheter

Kommunen bedriver sina egna verksamheter och förvaltar sina egna fastigheter på ett sådant sätt att den negativa klimatpåverkan begränsas.

Kommunen är ett föredöme för medborgare, företag, föreningar med mera.

4. Minska fossila koldioxidutsläpp år 2020 till 1,5 ton per invånare och år

Målet lyfts in från kommunens energiplan för att bilda ramverk för kommunens klimatarbete.

Följande strategiska mål från energiplanen lyfts in i klimatstrategin:

- År 2020 används inga fossila bränslen för uppvärmning i Lerums kommun
- År 2020 ska 15 procent av fordonsbränsle som används i kommunen vara förnyelsebart
- År 2020 ska uppvärmning av alla bostäder ske med förnyelsebar energi
- År 2020 ska varmvattenförsörjning i alla bostäder ske med förnyelsebar energi.
- År 2025 sker minst 40 procent av resandet mellan Lerums kommun och Göteborg med kollektivtrafik

Observera:

Klimatberedningen har inte kunnat föreslå några ytterligare delmål på grund av brist på underlag för en mer omfattande nulägesanalys.

5. Anpassa samhället till och förbereda medborgarna på den klimatförändring som sker

I samband med exempelvis planläggning och infrastrukturinvesteringar är det viktigt att ta hänsyn till tänkbara långsiktiga klimatförändringar.

Byggnader och annan infrastruktur har en så lång livslängd att de påverkas av framtida klimatförändringar som är svåra att förutse omfattningen av idag. Därför ska planer och infrastruktur utformas så att de kan anpassas till olika klimatscenarier.

Datum
2010-11-17

Vilka berörs?

Utöver kommunens egen produktion av tjänster till medborgarna ska kommunen hjälpa till med att bidra till minskad klimatpåverkan från bland annat hushållen, lokalt näringsliv och föreningsvärlden.

Följande grupper berörs av klimatstrategins fem punkter:

- 1 Samtliga medborgare i Lerums kommun
- 2 Samtliga barn och unga i Lerums kommun
- 3 Organisationen Lerums kommun samtliga uppdrag/uppgifter och kommunens samtliga roller, oavsett om arbetet bedrivs med egen personal, i bolagsform, som köpta tjänster eller på annat vis
- 4 Samtliga hushåll, det lokala näringslivet och den lokala föreningsvärlden i Lerums kommun
- 5 Organisationen Lerums kommun jämte samtliga medborgare i Lerums kommun

Vem gör vad?

För att nå de övergripande målen krävs en tydlig arbetsfördelning mellan kommunfullmäktige med dess beredningar och kommunstyrelsen.

Detta förutsätter att varje medarbetare i kommunen engageras och deltar i arbetet.

Kommunfullmäktige med dess beredningar

- Ser över och utvecklar kommunens klimatstrategi vartannat år.
- Tar fram delmål för kommunens klimatarbete. Syftet är att stödja och styra kommunstyrelsens arbete.

Kommunstyrelsen

- Tar fram handlingsplaner för att nå delmål eller kvalitetsmål som kommunfullmäktige beslutar om. Arbetet är så komplext att kommunstyrelsen behöver ta fram egna planer för att nå kommunfullmäktiges mål inom olika områden.
- Rapporterar till kommunfullmäktige varje år om måluppfyllelsen.

Datum
2010-11-17

Bakgrund och kommentarer

Klimatarbete i omvärlden och i Lerum

Förenta Nationernas utvecklingsprogram (UNDP) klimatrapport, efterträtt av Förenta Nationernas klimatpanel (IPCC), liksom Europeiska Unionens Grönbok och klimat- och sårbarhetsutredning, bedömer att temperaturökningen inte ska få överstiga två grader globalt om konsekvenserna ska gå att hantera. För att uppnå detta fordras kraftfulla åtgärder för att begränsa utsläppen av växthusgaser.

Kyotoprotokollet omfattar sex växthusgaser, där koldioxid är den klart viktigaste. Utsläppen av de övriga fem gaserna är betydligt mindre än koldioxidutsläppen, men de har starkare påverkan på klimatet.

- Metan (CH₄) - kommer främst från boskap och avfallsdeponier, 1 kg motsvarar 21 kg CO₂
- Dikväveoxid (N₂O) - kommer främst från gödslade jordbruksmarker, 1 kg motsvarar 310 kg CO₂
- HFC (fluorkolväten) - används främst som köldmedie, 1 kg motsvarar 1300 kg CO₂
- FC (fluorkarboner) - bildas bland annat vid aluminiumframställning, 1 kg motsvarar 6500 kg CO₂
- Svavelhexafluorid (SF₆) - används i viss elektrisk apparatur, 1 kg motsvarar 23900 kg CO₂

EU-kommissionen beslutade 2007 att Europeiska Unionen som helhet ska minska utsläppen av växthusgaser med 20 procent fram till 2020 jämfört med 1990. För Sveriges del gäller att utsläppen skall minska med 17 procent (utanför handel med utsläppsrätter) från 2005 till 2020 samtidigt som andelen förnyelsebar energi ska stiga till 49 procent. På längre sikt behöver nettoutsläppen helt upphöra.

Den svenska regeringen har senare satt upp som mål att halva landets energianvändning år 2020 ska komma från förnybara energikällor, att landet år 2030 ska ha en fordonsflotta som är oberoende av fossil energi och att Sveriges nettoutsläpp av växthusgaser vid mitten av detta sekel ska vara noll. Klimatmålet för år 2020 innebär att utsläppen av växthusgaser ska ha minskat med 40 procent 40 procent jämfört med 1990 (också utanför handeln med utsläppsrätter).

Västra Götalandsregionens klimatstrategi mål är att "2030 är den västsvenska ekonomin inte längre beroende av fossil energi och medborgarna och näringslivet har en trygg och långsiktigt hållbar energiförsörjning. Boende, transporter och produktion såväl som konsumtion av varor och tjänster är resurssnåla, energieffektiva och baserade på förnybar energi. Sammantaget har detta bidragit till en stark ekonomi och ett innovativt och konkurrenskraftigt näringsliv."

Till detta har Västra Götalandsregionen beslutat om sex strategiska fokusområden för vilka områden som omfattas i klimatarbetet:

Datum
2010-11-17

- 1 Effektiv energianvändning i bostäder och lokaler
- 2 Effektiva godstransporter – grön logistik
- 3 Effektiva persontransporter – mobilitet
- 4 Alternativa drivmedel och effektivare fordon samt sjöfart
- 5 Ökad produktion av energi från jord, skog, sol, vind och vågkraft
- 6 Livsstil, konsumentmakt och producentansvar

Göteborgsregionens kommunalförbund beslöt 2006 att anta ett mål- och strategidokument "Uthållig tillväxt", och att lägga detta till grund för arbetet med att utveckla Göteborgsregionen. Mål för Uthållig tillväxt i Göteborgsregionen är:

- Stimulera en fortsatt befolkningstillväxt och samtidigt ta vara på de möjligheter en fortsatt regionförstoring ger
- Stärka de kvaliteter som gör att vi vill bo, leva och verka i Göteborgsregionen
- Skapa en stark och långsiktigt hållbar regional struktur som utgår från storstadsområdets möjligheter
- Utveckla en långsiktigt hållbar infrastruktur med en attraktiv kollektivtrafik

Som ett led i detta har Göteborgsregionens kommunalförbund antagit K2020 som syftar till att skapa en gemensam framtidsbild för utvecklingen av kollektivtrafiken i Göteborgsregionen.

Lerums kommunfullmäktige antog 2008 en klimatstrategi vars övergripande mål var att Lerums kommun till år 2050 ska minska utsläpp av klimatgaser så att kommunen bidrar till att den globala uppvärmningen kan begränsas till två grader. Ett riktmärke för svenska förhållanden är att utsläppen behöver minskas med cirka 85 procent i förhållande till år 1990.

Lerums kommunfullmäktige antog 2009 Vision 2025, som innebär att Lerum skall bli Sveriges ledande miljökommun till år 2025.

Kommunstyrelsen har antagit följande fem inriktningar för arbetet med visionen

- Byt fokus i samhällsplaneringen
- Ändra energianvändningen
- Skapa beredskap mot ett annat klimat
- Skapa nya hållbara jobb
- Gör det lätt att leva klimatsmart i Lerum

Idébank

I klimatberedningens arbete har ett antal verkställighets- och utföraridéer diskuterats som ett led i beredningens arbete med att formulera denna klimatstrategi.

Datum
2010-11-17

Klimatberedningen önskar lämna dessa idéer vidare till kommunstyrelsen för dess arbete med att ta fram handlingsplaner utifrån Lerums kommuns klimatstrategi utan att därmed föreskriva något om förverkligandet av idéerna.

För att människor ska vilja ändra sin livsstil krävs både inspiration och motivation. Kommunen kan inspirera och motivera medborgarna till livsstilsförändringar bland annat genom hur kommunens informationsarbete bedrivs.

Lerums kommun ska vidareutveckla samarbetet med universitet och högskolor, för att ligga långt framme i praktisk utvärdering av innovationer inom klimatområdet, som vi redan gör genom planerna på att kombinera solfångare med bullerskydd. Förutsättningar ska skapas för att bygga solfångaranläggningar.

Klimatberedningen vill särskilt betona vikten av information mellan medborgare och kommun samt mellan medborgarna själva.

Motivera och inspirera

- Klimatpiloter
- Täta, ständigt återkommande, information, idéer och nyheter i lokalpress och på kommunens hemsida
- Temablåd
- Veckans miljötips på kommunens hemsida
- Möjligheter för alla som är verksamma i kommunen att mäta sin egen energikonsumtion och/eller klimatpåverkan
- Konsumera lokalt och/eller regionalt
- Lära ut eco-driving
- Påvisa att energibesparingar = ekonomibesparingar
- Grön turism
- Miniseminarier

Medborgarnas delaktighet

- Klimatpiloter
- Förslagslådor, även på hemsidan
- Invånarnas möjligheter att dela med sig av sin kunskap och motivation
- Avge miljölofte

Barn och ungdom

- Miljöinriktning på Lerums gymnasium

Datum
2010-11-17

- Intensifiera skolornas klimatarbete för att få behålla sin gröna flagg
- Utlysa tävlingar
- Gratis kollektivtrafik inom kommunen under vissa delar av dygnet
- Förslagslådor

Kommunikationer

- Många busslinjer med hög turtäthet
- Bil- och cykelpool
- Samåkningsmatchning
- God kommunikation inom och från/till kommunen

Kommunen

- Tjänstemän och politiker använder videokonferenser
- Marknadsföra kommunen som miljöledande
- Låt hela kommunhuset visuellt signalera ledande miljökommun
- Uppmuntra och utse årets klimatarbetsplats i den egna organisationen

Ny teknik

- Solceller
- Vindkraft, även små
- Ta ut energi ur rinnande vattendrag
- Biogasanläggningar

Synpunkter på kommunens övriga styrdokument

Klimatberedningen ger här exempel på planer och policys som ska anpassas till denna strategi.

- Kommunens energiplan ska förändras. De strategiska målen i energiplanen förs in i kommunfullmäktiges styrinstrument, varav denna klimatstrategi är en del. Övriga delar av energiplanen hanteras av kommunstyrelsen.
- Kommunen ska snarast ta fram en miljöstrategi.
- Kommunens resepolicy ska förändras till att bli en rese- och mötespolicy.
- Kommunens översiktsplan ska anpassas till klimatstrategin.
- Kommunens upphandlingspolicy ska anpassas till klimatstrategin. Större vikt ska läggas på närproducerade och ekologiska livsmedel.

Datum
2010-11-17

- Vid tillämpning av lagar och förordningar ska största hänsyn tas till kommunens klimatstrategi.

Källförteckning

- Omprövning av strategi för klimatarbetet i Lerums kommun. Uppdragsdirektiv från kommunfullmäktige till klimatberedningen. 2009.
- Arbetssätt för omprövning av strategi för klimatarbetet i Lerums kommun. 2009.
- Lerum kommuns klimatstrategi. 2008.
- Tjänsteskrivelse om strategi för klimatarbetet i Lerums kommun - förslag. 2008.
- Smart energi. Klimatstrategi för Västra Götaland. 2009.
- Läget i landet - en enkätundersökning om klimatanpassning i den fysiska planeringen. Sammansällning och presentation av resultat.
- Klimatinitiativet. CSR Västsverige.
- Smart Energi. Stefan Edman. 2008.
- En ännu varmare värld: växthuseffekten och klimatets förändringar. Naturvårdsverket. 2007.
- Makten över klimatet. Christian Azar. 2008.
- Miljömålen för Västra Götaland
- Miljömålen - i halvtid. Miljömålsrådet. 2009.
- Klimatkonferens om Klimatet, samhället och individen. Jönköping. 2010.
- Sammanfattning av Sveriges femte nationalrapport om klimatförändringar.
- Klimatstrategi för Helsingborgs kommun.
- Artikel om Helsingborg - Sveriges bästa miljökommun 2009. Tidningen Miljöaktuellt.
- Studiebesök i Kungälv. Augusti 2010.
- Klimatkonferens i Jönköping. Juni 2010.
- Föredrag om klimatfrågan. Stefan Edman. 2010.
- Workshop om klimatfrågan. Ekocentrum. 2010.